

**สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....**

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ได้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นั้น

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จึงขอสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนี้

๑. วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... โดยมีวิธีการรับฟังความคิดเห็น ดังนี้

๑.๑ การรับฟังความคิดเห็นโดยการจัดประชุมและสัมมนารับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ดังนี้

(๑) หัวข้อ “ร่วมปฏิรูปกฎหมาย ร่วมให้ความเห็น เพื่อเดินหน้าประเทศไทย” จัดโดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) และกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ชื่อในขณะนั้น) เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๘ ซึ่งได้เปิดเวทีให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งรัฐและเอกชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจดิจิทัล จำนวน ๑๐ ฉบับ ซึ่งความคิดเห็นที่ได้จากการรับฟังได้ถูกหยิบยกขึ้นเพื่อนำเสนอในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อให้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับความคิดเห็นของทุกภาคส่วน อย่างไรก็ตาม ในส่วนร่างพระราชบัญญัติฯ ไม่มีผู้แสดงความคิดเห็น

(๒) หัวข้อ “การมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างกฎหมายเร่งด่วนตามนโยบายรัฐบาล (กฎหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจดิจิทัล)” จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘ ซึ่งได้เปิดเวทีให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งรัฐและเอกชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายทั้ง ๑๐ ฉบับ เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงในชั้นการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา อย่างไรก็ตาม ในส่วนร่างพระราชบัญญัติฯ ไม่มีผู้แสดงความคิดเห็น

(๓) หัวข้อ “Workshop on the UN Electronic Communications Convention: a legal tool to promote cross-border electronic commerce” จัดโดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ภายใต้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ชื่อในขณะนั้น) คณะกรรมาธิการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (UNCITRAL) และคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียแปซิฟิก (ESCAP) เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๘ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายที่สนับสนุนและส่งเสริมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนตาม

อนุสัญญาว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศที่กำหนดขึ้นโดย องค์การสหประชาชาติ (United Nations Convention on The Use of Electronic Communications in International Contracts หรือ UN e-Communications Convention) ซึ่ง คร่างพระราชบัญญัติฯ ได้นำหลักการบางส่วนของอนุสัญญาดังกล่าวมาเป็นต้นแบบในการปรับปรุง แก้ไข โดยได้มีการนำเสนอหลักการและสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฯ ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยน มุมมองความคิดเห็นระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งไทยและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดีตาม ในส่วนรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติฯ ไม่มีผู้แสดงความคิดเห็น

(๔) หัวข้อ “เปิดบ้านรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสำนักงานพัฒนาธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ....” จัดโดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยสำนักงานพัฒนา ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ซึ่งเป็นการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้วเสร็จ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(๕) การเชิญหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม รับฟังความคิดเห็นต่อการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่มีการปรับปรุงตามผลการรับฟังความคิดเห็น จัดโดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑

(๖) หัวข้อ “กฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์สำคัญกับเศรษฐกิจดิจิทัล อย่างไร พร้อมเปิดรับฟังความคิดเห็น” จัดโดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยสำนักงาน พัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เพื่อรับฟัง ความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และ ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. .... ที่มีการปรับปรุงตาม ผลการรับฟังความคิดเห็น เป็นการเพิ่มเติม

๑.๒ การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนี้

(๑) เว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นกฎหมายไทย www.lawamendment.go.th

(๒) เว็บไซต์สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) www.etda.or.th ได้มีการเผยแพร่ร่างพระราชบัญญัติฯ พร้อมสรุปหลักการสำคัญ ในหัวข้อ “ร่างกฎหมายเศรษฐกิจดิจิทัล”

(๓) เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา www.krisdika.go.th ที่ได้มีการเผยแพร่ร่างพระราชบัญญัติฯ พร้อมสรุปหลักการสำคัญ ในหัวข้อ “ร่างกฎหมายที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น”

๒. จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

กระทรวงฯ ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... จากผู้มีส่วนได้เสียจากภาคส่วนต่าง ๆ ดังนี้

ครั้งที่ ๑ รับฟังความเห็นโดยการจัดสัมมนา รับฟังความเห็นหัวข้อ “ร่วมปฏิรูปกฎหมาย ร่วมให้ความเห็น เพื่อเดินหน้าประเทศไทย” เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๐.๐๐ น. ถึง ๑๔.๐๐ น. ณ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)

ครั้งที่ ๒ รับฟังความเห็นโดยการจัดสัมมนา รับฟังความเห็นหัวข้อ “การมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างกฎหมายเร่งด่วนตามนโยบายรัฐบาล (กฎหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจดิจิทัล)” เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘ เวลา ๙.๐๐ ถึง ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องราชดำเนิน ๑ ชั้น ๑ โรงแรมรอยัลปรีนเซส หลานหลวง กรุงเทพฯ

ครั้งที่ ๓ รับฟังความเห็นโดยการจัดสัมมนา รับฟังความเห็นหัวข้อ “Workshop on the UN Electronic Communications Convention: a legal tool to promote cross-border electronic commerce” เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมสหประชาชาติ (UNCC) กรุงเทพมหานคร

ครั้งที่ ๔ รับฟังความเห็นโดยการจัดสัมมนา รับฟังความเห็นหัวข้อ “เปิดบ้านรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ....” เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เวลา ๙.๓๐ น. ถึง ๑๒.๐๐ น. ณ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)

ครั้งที่ ๕ รับฟังความเห็นโดยการจัดประชุมกลุ่มย่อยโดยการเชิญหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมรับฟังความเห็น เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ณ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ครั้งที่ ๖ รับฟังความเห็นผ่านเว็บไซต์การรับฟังความเห็นกฎหมายไทย www.lawamendment.go.th ระหว่างวันที่ ๙ - ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๐

ครั้งที่ ๗ รับฟังความเห็นโดยการจัดสัมมนา รับฟังความเห็นหัวข้อ “กฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์สำคัญกับเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างไร พร้อมเปิดรับฟังความคิดเห็น” เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เวลา ๑๖.๒๐ น. ถึง ๑๘.๓๐ ณ สยามพารากอน

ครั้งที่ ๘ รับฟังความเห็นผ่านเว็บไซต์การรับฟังความเห็นกฎหมายไทย www.lawamendment.go.th ระหว่างวันที่ ๕ - ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑

๓. พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น

๓.๑ การรับฟังความเห็นโดยการจัดสัมมนา รับฟังความเห็นหัวข้อ “ร่วมปฏิรูปกฎหมาย ร่วมให้ความเห็น เพื่อเดินหน้าประเทศไทย” เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๘ ได้เปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเป็นการทั่วไป ซึ่งมีผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นจำนวน ๑๔๐ คน

๓.๒ การรับฟังความเห็นโดยการจัดสัมมนา รับฟังความเห็นหัวข้อ “การมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างกฎหมายเร่งด่วนตามนโยบายรัฐบาล (กฎหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจดิจิทัล)” เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘ ได้เปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเป็นการทั่วไป ซึ่งมีผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นจำนวนประมาณ ๑๒๐ คน

๓.๓ การรับฟังความเห็นโดยการจัดสัมมนาฯรับฟังความเห็นหัวข้อ “Workshop on the UN Electronic Communications Convention: a legal tool to promote cross-border electronic commerce” เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๘ ได้เปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๑๙ คน

๓.๔ การรับฟังความเห็นโดยการจัดสัมมนาฯรับฟังความเห็นหัวข้อ “เปิดบ้านรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ....” เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้เปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเป็นการทั่วไป ซึ่งมีผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น จำนวน ๑๐๑ คน

๓.๕ การเชิญหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมรับฟังความเห็นต่อการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่มีการปรับปรุงตามผลการรับฟังความคิดเห็น เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ได้เปิดให้หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมแสดงความเห็น

๓.๖ การรับฟังความเห็นโดยการจัดสัมมนาฯรับฟังความเห็นหัวข้อ “กฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์สำคัญกับเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างไร พร้อมเปิดรับฟังความคิดเห็น” เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ได้เปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเป็นการทั่วไป ซึ่งมีผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น

๓.๕ การรับฟังความเห็นผ่านทางเว็บไซต์ โดยเปิดให้ผู้สนใจทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนร่วมแสดงความเห็น โดยมีผู้สนใจเข้าชม ดังนี้

(๑) เว็บไซต์การรับฟังความเห็นกฎหมายไทย www.lawamendment.go.th จำนวน ๔,๙๖๓ ครั้ง

(๒) เว็บไซต์สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) www.etda.or.th หัวข้อ “ร่างกฎหมายเศรษฐกิจดิจิทัล” จำนวน ๒๘,๐๓๓ ครั้ง

(๓) เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา www.krisdika.go.th หัวข้อ “ร่างกฎหมายที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น”

๔. ประเด็นที่มีการแสดงความเห็น

ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ร่างพระราชบัญญัติฯ) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ)) ได้นำข้อมูลและผลการรับฟังความคิดเห็นดังต่อไปนี้ มาใช้ประกอบการพิจารณา

๔.๑ ก่อนการเสนอร่างพระราชบัญญัติฯ ต่อคณะรัฐมนตรี ได้นำรายงานความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการปฏิรูปกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ โดยคณะอนุกรรมการนโยบายกฎหมาย ภายใต้คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

๔.๒ ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการ

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติฯ แจงเวียนให้หน่วยงานของรัฐจัดทำความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีในชั้นการให้ความเห็นชอบหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ หน่วยงานของรัฐต่างๆ ได้มีความเห็นและข้อสังเกตดังต่อไปนี้

(๑) กระทรวงคมนาคม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เห็นชอบหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ โดยไม่มีความเห็นหรือข้อสังเกตเพิ่มเติม

(๒) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ โดยมีข้อสังเกต และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาความเห็นและข้อสังเกตดังกล่าวข้างต้นแล้ว ได้พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติฯ ในประเด็นตามข้อสังเกตสรุปได้ดังนี้

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ	เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติฯ ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ในส่วนของอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ยังขาดความชัดเจนว่ามีอำนาจในการกำหนดนโยบาย แผน และมาตรการเพื่อสนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ เพียงใด หรือมีอำนาจเพียงการเสนอแนะต่อคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เนื่องจากในมาตรา ๓๗ (๑) ระบุว่า “จัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เสนอคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ...” แต่ใน (๑๑) ระบุว่า “กำหนดนโยบายและทิศทางการเงิน การคลัง การลงทุน มาตรการในการจัดหาพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ลดกฎเกณฑ์ที่เป็นปัญหา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แก้ไขร่างมาตรา ๑๙ เดิม และร่างมาตรา ๒๐ เดิม โดยแก้ไขอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จัดทำขึ้น ทั้งนี้ ในการจัดทำนโยบายดังกล่าวต้องสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งให้มีการรายงานข้อมูลและปัญหาเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
	อุปสรรคอันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวม เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มกลไกก่อให้เกิดความรวดเร็วในการดำเนินงานกับทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน” โดยไม่ได้ระบุว่า นโยบายที่คณะกรรมการกำหนดขึ้นภายใต้อำนาจหน้าที่ใน (๑๑) นี้ ต้องผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
อำนาจหน้าที่ที่สำนักงาน	อำนาจหน้าที่ที่กำหนดมาตรา ๓๗ (๑๒) ที่ระบุว่า “กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุมัติโครงการที่เป็นการร่วมลงทุนระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชนในกิจการของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งกำกับดูแลและติดตามการดำเนินงานโครงการดังกล่าว” นั้น อาจมีปัญหาในภาคปฏิบัติ เนื่องจากสิ่งที่เป็น “กิจการของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” นั้นค่อนข้างกว้างขวางมาก และการใช้อำนาจตามข้อนี้ อาจทับซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือหน่วยงานอื่น (ทั้งในระดับกระทรวง กรม หน่วยงานที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติฯ หรืออื่นๆ) บ้างหรือไม่	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ตัดอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการเงิน การคลัง การลงทุน มาตรการในการจัดหาพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ อำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุมัติโครงการที่เป็นการร่วมลงทุนระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชนในกิจการของรัฐ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมออก (ร่างมาตรา ๓๗ (๑๑) และ (๑๒)) เนื่องจากมีหน่วยงานอื่นมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเรื่องดังกล่าวไว้โดยเฉพาะแล้ว (ร่างมาตรา ๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๗)

๔.๓ ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่อยู่ในขั้นการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา นอกจากการเชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าให้ข้อสังเกตและข้อคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฯ ในการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ซึ่งได้แก่ สำนักงบประมาณ สำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ.ร. กรมพระธรรมนูญ กรมบัญชีกลาง สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ แล้ว ได้จัดให้มีการสัมมนารับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฯ ดังนี้

(๑) หัวข้อ “ร่วมปฏิรูปกฎหมาย ร่วมให้ความเห็น เพื่อเดินหน้าประเทศไทย” จัดโดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) และกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ชื่อในขณะนั้น) เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๘ ซึ่งได้เปิดเวทีให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งรัฐและเอกชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจดิจิทัลจำนวน ๑๐ ฉบับ ซึ่งความคิดเห็นที่ได้จากการรับฟังได้ถูกหยิบยกขึ้นเพื่อนำเสนอในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อให้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับความคิดเห็นของทุกภาคส่วน อย่างไรก็ตาม ในส่วนร่างพระราชบัญญัติฯ ไม่มีผู้แสดงความคิดเห็น

(๒) หัวข้อ “การมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างกฎหมายเร่งด่วนตามนโยบายรัฐบาล (กฎหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจดิจิทัล)” จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘ ซึ่งได้เปิดเวทีให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งรัฐและเอกชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายทั้ง ๑๐ ฉบับ เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงในชั้นการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา อย่างไรก็ตาม ในส่วนร่างพระราชบัญญัติฯ ไม่มีผู้แสดงความคิดเห็น

(๓) หัวข้อ “Workshop on the UN Electronic Communications Convention: a legal tool to promote cross-border electronic commerce” จัดโดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ภายใต้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ชื่อในขณะนั้น) คณะกรรมาธิการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (UNCITRAL) และคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียแปซิฟิก (ESCAP) เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๘ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายที่สนับสนุนและส่งเสริมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนตามอนุสัญญาว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศที่กำหนดขึ้นโดยองค์การสหประชาชาติ (United Nations Convention on The Use of Electronic Communications in International Contracts หรือ UN e-Communications Convention) ซึ่งร่างพระราชบัญญัติฯ ได้นำหลักการบางส่วนของอนุสัญญาดังกล่าวมาเป็นต้นแบบในการปรับปรุงแก้ไข โดยได้มีการนำเสนอหลักการและสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฯ ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนมุมมองความคิดเห็นระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งไทยและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ในส่วนรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติฯ ไม่มีผู้แสดงความคิดเห็น

๔.๔ ภายหลังจากที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติฯ แล้วเสร็จ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้วเสร็จ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ในหัวข้อ “เปิดบ้านรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ....” โดยมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งรัฐและเอกชนเข้าร่วมงาน โดยผู้เข้าร่วมสัมมนาเห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้ นอกจากนั้น ในชั้นการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าว มีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฯ ผ่านช่องทางเว็บไซต์และมีหนังสือแจ้งความเห็นโดยตรง ประกอบด้วยคณะกรรมการอำนวยการด้านกฎหมาย ภายใต้คณะกรรมการร่วมภาคเอกชน ๓ สถาบัน (กกร.)

สมาคมประกันชีวิตไทย สมาคมผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไทย และกรมสรรพากร โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามตารางสรุปความเห็น/ข้อเสนอแนะ ดังนี้

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
<p>นิยาม</p> <p>“ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์”</p>	<p>คณะกรรมการร่วมภาคเอกชน 3 สถาบัน บทนิยาม กกร. เห็นด้วยกับการเพิ่มเติม นิยามตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น กกร. จึงขอเสนอให้มีการปรับแก้ไขบทนิยามอื่นที่นอกจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย ได้แก่ บทนิยามของคำว่า “ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์” เนื่องจากในปัจจุบัน เทคโนโลยีมีการพัฒนาไปอย่างมากและรวดเร็ว ดังนั้น การกำหนดบทนิยามของคำว่า “ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า อักษร อักขระ ตัวเลข เสียง หรือสัญลักษณ์อื่นใดที่สร้างขึ้นให้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งนำมาใช้ประกอบกับ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น และเพื่อแสดงว่าบุคคลดังกล่าวยอมรับข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น อาจไม่เพียงพอต่อเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการปรับแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์” ให้กว้างมากยิ่งขึ้นด้วย เพื่อครอบคลุมและรองรับเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต</p>	<p>กระทรวงฯ โดย สฟธอ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า บทนิยามคำว่า “ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์” เป็นบทนิยามที่อ้างอิงตามบทนิยามคำว่า “Electronic signature” ใน Article 2 ของ UNCITRAL Model Law on Electronic Signatures ที่อยู่บนหลักการพื้นฐานในเรื่อง หลักความเป็นกลางทางเทคโนโลยี (Technology Neutrality) ที่เป็นหลักการสำคัญของ Model Law ดังกล่าว กล่าวคือ Model Law ต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อเทคโนโลยีใด เทคโนโลยีหนึ่งเป็นการเฉพาะ แต่เปิดกว้างรองรับเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่จะมีการพัฒนาขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานเดียวกับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทย ดังนั้น บทนิยามคำว่า “ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์” จึงได้เปิดกว้างเพื่อรองรับเทคโนโลยีที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต</p>
<p>“ระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติ”</p>	<p>สมาคมประกันชีวิตไทย นิยามคำว่า “ระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติ” เห็นควรให้มีการชี้แจงหรือยกตัวอย่างกรณีที่จะถือว่าเป็น</p>	<p>กระทรวงฯ โดย สฟธอ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า บทนิยามคำว่า “ระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติ” เป็นบทนิยามที่อ้างอิงตามบทนิยามคำว่า “Automated</p>

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
	<p>“ระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติ” ตามนิยามที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น</p>	<p>message system” ใน Article 4 ของ United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts เพื่อรองรับระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติในรูปแบบต่างๆ ตัวอย่างเช่น ระบบการสั่งซื้อสินค้าหรือบริการทางออนไลน์ที่ผู้ขายตั้งโปรแกรมตอบกลับผู้ซื้อเพื่อตกลงขายหรือปฏิเสธคำสั่งซื้อโดยอัตโนมัติ เป็นต้น ซึ่งการนำระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติไปใช้สามารถดำเนินการได้ในรูปแบบที่หลากหลายและขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีที่มีการนำไปใช้หรือที่อาจมีการพัฒนาขึ้นในอนาคต ดังนั้น จึงมิได้มีการยกตัวอย่างกรณีที่จะถือว่าเป็น “ระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติ” ในบทนิยามคำดังกล่าว เพื่อรองรับหลักความเป็นกลางทางเทคโนโลยี (Technology Neutrality) แต่สามารถยกตัวอย่างได้ในคำอธิบายประกอบร่างพระราชบัญญัติฯ จึงเห็นควรให้คงบทนิยามคำว่า “ระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติ” ที่มีการเพิ่มเติมโดยร่างมาตรา ๓ ของร่างพระราชบัญญัติฯ เช่นเดิม</p>
ขอบเขตการบังคับใช้		
<p>ขอบเขตการบังคับใช้</p>	<p>คณะกรรมการร่วมภาคเอกชน ๓ สถาบัน ขอบเขตการบังคับใช้ กกร. มีข้อสังเกตว่าการดำเนินการให้เป็นไปตามความในมาตรา ๘ ของร่างพระราชบัญญัติฯ นี้ อาจไม่ทันต่อยุคสมัย และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมต่างๆ มีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าไปมาก จึงอาจทำให้ การประกอบธุรกิจ การติดต่อสื่อสาร หรือการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เกิดขึ้นได้โดยง่าย สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และอาจมีการพัฒนารูปแบบการทำนิติกรรมสัญญาให้มี</p>	<p>กระทรวงฯ โดย สฟธอ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๘ ของกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการทำเป็นหนังสือหรือหลักฐานเป็นหนังสือหรือมีเอกสารมาแสดงนั้น เป็นหลักเกณฑ์ที่อ้างอิงตาม Article 6 ของ UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce และ Article 9 วรรคสอง ของ United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts รวมทั้งสอดคล้องกับ Article 8 ของ (Draft) Model Law on Electronic Transferable Records อันเป็นร่าง Model Law ฉบับล่าสุดที่เพิ่งผ่าน</p>

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
	<p>ความหลากหลายมากยิ่งขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย กกร. จึงใคร่ขอให้พิจารณาทบทวนถ้อยคำที่แก้ไขเพิ่มเติมให้สามารถรองรับและครอบคลุมการติดต่อสื่อสาร การทำธุรกรรม และนิติกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้กฎหมายฉบับนี้ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป</p>	<p>ความเห็นชอบของ UNCITRAL เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๐ ที่ทั้ง Model Law และ Convention ล้วนอยู่บนหลักการพื้นฐานในเรื่องหลักความเป็นกลางทางเทคโนโลยี (Technology Neutrality) ที่ต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อเทคโนโลยีใดเทคโนโลยีหนึ่งเป็นการเฉพาะ แต่เปิดกว้างรองรับเทคโนโลยีต่างๆ ทั้งที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่จะมีการพัฒนาขึ้นในอนาคต ดังนั้น มาตรา ๘ ของกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงได้เปิดกว้างเพื่อรองรับเทคโนโลยีที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และเห็นควรให้คงหลักการตามมาตรา ๘ ที่มีการแก้ไขโดยร่างมาตรา ๖ ของร่างพระราชบัญญัติฯ เช่นเดิม</p>
หน่วยงานกลาง		
<p>หน่วยงานกลางทำหน้าที่ส่งเสริม e-Commerce</p>	<p>ผู้เข้าร่วมสัมมนา</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ควรมีหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริม e-Commerce ซึ่งเป็นหน่วยงานกลาง โดยให้ความสำคัญกับแนวทางการส่งเสริม e-Commerce มากกว่าการกำกับดูแล เนื่องจากหากมีการกำกับดูแลมากเกินไปเช่นนี้ ธุรกิจ e-Commerce ของไทยอาจจะเติบโตได้ยาก เนื่องจากติดกฎเกณฑ์ทำให้เป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อน e-Commerce ได้ ดังนั้น รัฐควรสนับสนุนให้เอกชนทำ e-Commerce โดยอาจมีกฎระเบียบที่ทำให้เอกชนสามารถอยู่รอดได้ และรัฐต้องปรับตัวให้เร็วเพื่อให้ทันการแข่งขันกันนานาชาติ ● (๒) หน่วยงานทำหน้าที่ส่งเสริม e-Commerce ควรมีการทำงานร่วมกับภาคเอกชนมากขึ้น เพื่อให้ภาคเอกชนเข้าใจถึงแนวทางการผลักดันงานด้าน e-Commerce ของภาครัฐ 	<p>กระทรวงฯ โดย สฟธอ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเห็นควรรับข้อเสนอแนะดังกล่าวไปประกอบการดำเนินงานในทางปฏิบัติต่อไป</p>

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
	<p>สมาคมผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> • การมีหน่วยงาน PMO เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมต่อการทำงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการส่งเสริมธุรกิจ e-commerce ของไทย เนื่องจากปัจจุบันมีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่มุ่งขับเคลื่อนเรื่องนี้ แต่ยังขาดหน่วยงานกลางที่จะเป็นตัวเชื่อมในการสื่อสารเป้าหมายและทิศทางการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เป็นระบบและไม่ซ้ำซ้อนกัน ภายใต้จุดแข็งของแต่ละหน่วยงาน รวมทั้งสร้างการสื่อสารระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนเพื่อให้เอกชนเข้าใจและใกล้ชิดกับภาครัฐมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทำหน้าที่ดังกล่าว และควรเป็นหน่วยงาน “แห่งชาติ” เพื่อความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมธุรกิจ e-commerce ที่ครอบคลุมทั้ง Ecosystem ไม่ว่าจะด้านการตลาด ด้านเทคนิค ด้านผู้บริโภค และอื่น ๆ • ปัจจุบัน แม้ว่าผู้ประกอบการ e-commerce จะได้วางระบบเพื่อดูแลผู้บริโภคที่ประสบปัญหาจากการซื้อขายสินค้าหรือบริการผ่านทางช่องทางออนไลน์ของตนแล้ว แต่ก็ยังพบว่ามียุติกรจำนวนมากที่ไม่มีช่องทางหรือกลไกในการดูแลหรือเยียวยาจากผู้ประกอบการ เนื่องจากรูปแบบของการทำ e-commerce มีความหลากหลายมากขึ้น อีกทั้งมีทั้งผู้ประกอบการรายเล็กและรายใหญ่ ซึ่งหากผู้บริโภคส่วนใหญ่ไม่ได้รับการดูแลจากผู้ประกอบการและหน่วยงานของรัฐแล้ว ก็จะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในธุรกิจ e-commerce ของไทยในภาพรวมได้ ดังนั้น หน่วยงาน PMO 	<p>กระทรวงฯ โดย สพรอ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเห็นควรรับข้อเสนอแนะดังกล่าวไปประกอบการดำเนินงานในทางปฏิบัติต่อไป</p>

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
	หรือหน่วยงานกลางที่จัดตั้งขึ้น ควรมีบทบาทสำคัญในการดูแลและคุ้มครองผู้บริโภคที่ประสบปัญหาจากการทำ e-commerce โดยตรง นอกเหนือไปจากการมีหน่วยงาน เช่น สคบ. ที่ทำหน้าที่ดูแลและคุ้มครองผู้บริโภคเป็นการทั่วไปแล้ว	
ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์		
การลงข้อมูลผิดพลาด (Input Error) ผ่านระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติ	<p>คณะกรรมการร่วมภาคเอกชน ๓ สถาบัน</p> <p>หลักเกณฑ์เรื่องการแก้ไขข้อมูลที่ผิดพลาดกร. เห็นด้วยกับการเพิ่มหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้บุคคลธรรมดาสามารถถอนการแสดงเจตนาในกรณีที่มีการลงข้อมูลผิดพลาดผ่านระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติหากระบบดังกล่าวไม่มีช่องทางให้แก้ไขข้อผิดพลาดตามมาตรา ๑๗/๑ ของร่างพระราชบัญญัติฯ นั้น อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีเจ้าของระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติก็ไม่สามารถแก้ไขข้อมูลที่ผิดพลาดได้ทันทีเช่นกัน ดังนั้น หลักเกณฑ์การถอนการแสดงเจตนาตามมาตราดังกล่าวจึงควรกำหนดให้ครอบคลุมถึงกรณีที่เจ้าของระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติใส่ข้อมูลผิดพลาดลงในระบบของตนเองด้วย โดยการตัดคำว่า “ของผู้อื่น” ออก</p>	<p>กระทรวงฯ โดย สฟธอ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวอ้างอิงตาม Article 14 ของ United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts ที่กำหนดให้มีการถอนการแสดงเจตนาเฉพาะเมื่อเป็นการลงข้อมูลผิดพลาดผ่านระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติของผู้อื่นที่ไม่มีช่องทางให้แก้ไขข้อผิดพลาดได้ ดังนั้น ในกรณีที่มีการลงข้อมูลผิดพลาดผ่านระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติของตนเอง บุคคลดังกล่าวย่อมมีช่องทางหรือวิธีการหรือกลไกในการแก้ไขหรือยกเลิกการแสดงเจตนาจากข้อมูลที่ลงผิดพลาดนั้นได้ก่อนที่การแสดงเจตนาจะไปถึงยังอีกฝ่ายหนึ่ง เนื่องจากเป็นระบบที่ตนเองได้พัฒนาขึ้น จึงเห็นควรให้คงหลักการตามร่างมาตรา ๑๗/๑ ที่มีการเพิ่มเติมโดยร่างมาตรา ๑๐ ของร่างพระราชบัญญัติฯ เช่นเดิม</p>
	<p>กรมสรรพากร</p> <p>ร่างมาตรา ๑๗/๑ ที่กำหนดหลักเกณฑ์ให้บุคคลที่ส่งข้อมูลผ่านระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดจากการส่งได้ ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ อาจมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและส่งมอบใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์ กรณีที่ผู้ออกใบกำกับภาษีฯ สร้างและส่งใบกำกับภาษีฯ ผ่านระบบ e-Tax Invoice by e-Mail โดยส่งใบกำกับภาษีฯ ผ่านระบบเข้า</p>	<p>กระทรวงฯ โดย สฟธอ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าหลักการตามร่างมาตรา ๑๗/๑ จะช่วยป้องกันการปฏิเสธความรับผิดชอบในกรณีที่ผู้ออกใบกำกับภาษีฯ สร้างและส่งใบกำกับภาษีฯ ผ่านระบบ e-Tax Invoice by e-Mail ในกรณีตั้งใจกรอกข้อมูล e-Mail ผิดพลาด ทำให้มีการส่งใบกำกับภาษีฯ ไปยัง e-Mail อื่นที่ไม่ใช่ของผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการ เนื่องจากหากไม่ดำเนินการถอนการแสดงเจตนาในส่วนลงข้อมูลผิดพลาดก็อาจจะต้องถูกผูกพันตามเจตนาที่ส่งไป</p>

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
	e-Mail อื่นที่ไม่ใช่ e-Mail ของผู้ซื้อสินค้า หรือผู้รับบริการ ซึ่งอาจใช้ช่องทาง ตามมาตรฐานนี้ยกเลิกเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตรวจพบ	
	<p>สมาคมประกันชีวิตไทย</p> <p>ร่างมาตรา ๑๗/๑ เห็นว่า จะมีวิธีการพิสูจน์ หรือวิธีปฏิบัติเพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริง ในถ้อยคำต่างๆ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ดังกล่าวอย่างไร กล่าวคือ ในส่วนมาตรา ๑๗/๑ (๑) ที่กำหนดว่า บุคคลดังกล่าวหรือ ผู้ แ่ ท น นี้ น ได้ทราบข้อผิดพลาดหลังจากที่บุคคลดังกล่าว “ได้รู้” และมาตรา ๑๗/๑ (๒) ที่กำหนดว่า บุคคลดังกล่าวหรือผู้แทน “ไม่ได้ใช้” หรือ “ได้รับประโยชน์” อย่าง “มีนัยสำคัญ” โดยเสนอให้มีการแก้ไขข้อความให้ตรง ตามเจตนารมณ์ ของ UN Electronic Communications Convention ดังนี้</p> <p>“มาตรา ๑๗/๑ ในกรณีบุคคลนำข้อมูล ผิดพลาดเข้าสู่ระบบและส่งผ่านระบบ แลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติ ของผู้อื่น และระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทาง อิเล็กทรอนิกส์นั้นไม่มีช่องทางให้บุคคล ดังกล่าวแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น บุคคล ดังกล่าวหรือผู้รับมอบอำนาจมีสิทธิที่จะถอน การแสดงเจตนาที่เกิดจากการลงข้อมูล ผิดพลาดได้ หาก</p> <p>(๑) บุคคลดังกล่าวหรือผู้รับมอบ อำนาจได้แจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบถึง ข้อผิดพลาดทันทีที่บุคคลดังกล่าวได้ทราบถึง ข้อผิดพลาด และตนเป็นผู้ส่งข้อมูลผิดพลาด นั้นผ่าน ระบบ แลกเปลี่ยน ข้อมูล ทาง อิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติ และ</p> <p>(๒) บุคคลดังกล่าวหรือผู้รับมอบ อำนาจยังไม่ได้ใช้หรือยังไม่ได้รับมอบสิทธิ หรือประโยชน์ใดๆ จากสินค้า หรือบริการ จากอีกฝ่ายหนึ่ง”</p>	<p>กระทรวงฯ โดย สฟธอ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักเกณฑ์ดังกล่าวอ้างอิงตาม Article 14 ของ United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts ซึ่งได้มีการพิจารณา ถ้อยคำของ Article 14 อย่างละเอียด ก่อนการนำมาจัดทำเป็นร่างมาตรา ๑๗/๑ ในภาษาไทย เพื่อให้สะท้อนเจตนารมณ์ของ Article 14 ได้ อย่างชัดเจน และถูกต้อง จึงเห็นควรให้คงหลักการตามร่างมาตรา ๑๗/๑ ที่มีการเพิ่มเติมโดยร่างมาตรา ๑๐ ของร่าง พระราชบัญญัติฯ เช่นเดิม</p>

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
<p>การทำสัญญาผ่านระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติ</p>	<p>กรมสรรพากร</p> <p>ร่างมาตรา ๑๓/๒ ที่กำหนดผลผูกพันของความสมบูรณ์หรือการบังคับใช้ของสัญญาที่เกิดขึ้นจากการโต้ตอบระหว่างระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติด้วยกัน โดยห้ามมิให้ปฏิเสธความสมบูรณ์และผลของการเกิดสัญญาเพียงเพราะเหตุที่ไม่มีบุคคลธรรมดาเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินการนั้น กรณีนี้อาจส่งผลกระทบต่อหลักเสรีภาพในการแสดงเจตนาในการเข้าทำสัญญาระหว่างบุคคล เนื่องจากตามร่างกฎหมายได้กำหนดรับรองความสมบูรณ์ของสัญญาดังกล่าว แม้ว่าบุคคลธรรมดาไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้อง ดังนั้น สัญญาที่เกิดขึ้นจากการโต้ตอบของระบบอัตโนมัติดังกล่าวจะมีผลผูกพันบุคคลธรรมดาในฐานะคู่สัญญาทันทีที่ระบบโต้ตอบกันอันเป็นผลให้คำเสนอสนองต้องตรงกันทันที ทั้งนี้ หากจะป้องกันมิให้เจ้าของระบบที่มีการโต้ตอบโดยอัตโนมัติปฏิเสธความมีผลผูกพันของสัญญาที่เกิดขึ้นจากระบบโต้ตอบอัตโนมัติของตนนั้น ควรกำหนดหน้าที่ของเจ้าของระบบให้ต้องผูกพันต่อผลของการแสดงเจตนาของระบบซึ่งตนติดตั้งขึ้นมาเพื่อโต้ตอบอัตโนมัติขึ้นด้วย</p>	<p>กระทรวงฯ โดย สฟธอ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าหลักการตามร่างมาตรา ๑๓/๒ กำหนดขึ้นเพื่อรองรับรูปแบบการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในอนาคตที่มีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนแปลงไป โดยจะมีการทำนิติกรรมสัญญาผ่านระบบข้อมูลอัตโนมัติที่มีการติดตั้งโปรแกรมการทำงานไว้ล่วงหน้ามากยิ่งขึ้น ซึ่งเจตนารมณ์ของร่างมาตราดังกล่าวมีเพื่อรองรับผลทางกฎหมายและห้ามปฏิเสธผลผูกพันด้วยเหตุผลเพียงเพราะว่าไม่มีบุคคลธรรมดาเข้ามาเกี่ยวข้อง และเนื่องจากระบบอัตโนมัติดังกล่าวสร้างขึ้นด้วยเจตนาของผู้พัฒนาให้ทำงานตามคำสั่งที่มีการติดตั้งไว้โดยอัตโนมัติ ดังนั้น จึงไม่ได้กระทบหรือขัดต่อหลักเสรีภาพในการแสดงเจตนาแต่อย่างใด</p>
<p>กลไกการกำกับดูแลธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์</p>		
<p>การกำกับดูแลธุรกิจบริการ</p>	<p>กรมสรรพากร</p> <p>(๑) เห็นด้วยกับการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๒ แต่ทั้งนี้เนื่องจากบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร กำหนดให้นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศจะเสียภาษีเงินได้เมื่อมีการประกอบกิจการในประเทศไทย ดังนั้น เพื่อขจัดปัญหาในการตีความว่าการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการต่างประเทศนั้น เป็นการ</p>	<p>กระทรวงฯ โดย สฟธอ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเมื่อผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้แจ้งให้ทราบ ขึ้นทะเบียนหรือได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๒ แล้ว ย่อมถือว่ามีกิจการประกอบกิจการในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม เพื่อความชัดเจนและขจัดปัญหาในการตีความจึงเห็นควรนำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติฯ ตามความเห็นของกรมสรรพากรต่อไป นอกจากนี้ ในส่วนการกำหนดให้กรมสรรพากรเป็นหน่วยงาน</p>

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
	<p>ประกอบกิจการในประเทศไทยหรือไม่ จึงเห็นควรเพิ่มเติมถ้อยคำในมาตรา ๓๒ วรรคสอง ดังนี้</p> <p>“ในการกำหนดให้กรณีใดต้องแจ้งให้ทราบ ต้องขึ้นทะเบียน หรือต้องได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดโดยพิจารณาจากผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจนั้น ประกอบกับความเหมาะสมในการควบคุมดูแลและการป้องกันความเสียหายตามระดับความรุนแรงของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจดังกล่าว <u>และให้ถือว่าการประกอบธุรกิจนั้นเป็นการประกอบกิจการในประเทศไทย</u>”</p> <p>นอกจากนี้ ในส่วนร่างมาตรา ๓๒ วรรคสาม เป็นส่วนที่สนับสนุนภารกิจของกรมสรรพากร ในกรณีที่มีกิจการบางประเภทที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในการเสียภาษี เช่น Service Provider (SP) ซึ่งเป็นตัวแทนในการจัดทำ ส่งมอบ และเก็บรักษาใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์ หากมีการกำหนดให้กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบในพระราชกฤษฎีกาที่ควบคุมดูแลกิจการของ SP ซึ่งอาจต้องออกตามความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๓๒ จะทำให้กรมสรรพากรวางหลักเกณฑ์และแนวทางในการควบคุมเพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและยอมรับในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่กระทำผ่าน SP ได้</p> <p>(๒) สำหรับพระราชกฤษฎีกาที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแจ้งให้ทราบ ขอขึ้นทะเบียน หรือขอรับใบอนุญาตของการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้น เห็นควรกำหนดในหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขว่า</p>	<p>ผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแล Service Provider ที่เป็นตัวแทนในการจัดทำ ส่งมอบ และเก็บรักษาใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์นั้น ร่างมาตรา ๓๒ วรรคสาม ได้รองรับไว้โดยต้องดำเนินการตามที่ร่างมาตราดังกล่าวกำหนด</p> <p>เห็นควรรับข้อเสนอแนะดังกล่าวไปประกอบการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตราร่างพระราชกฤษฎีกาในลำดับต่อไป</p>

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
	<p>ให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ ต้องมีการแต่งตั้งตัวแทนไม่อิสระในประเทศไทย ด้วย ทั้งนี้ ตัวแทนไม่อิสระ หมายถึง ตัวแทนจำหน่ายสินค้า ตัวแทนในการติดต่อหรือเป็นนายหน้าในการซื้อขายสินค้าหรือบริการให้แก่นิติบุคคลต่างประเทศ โดยเป็นตัวแทนนิติบุคคลนั้นเพียงแห่งเดียว</p> <p>สมาคมประกันชีวิตไทย มีข้อสังเกตเกี่ยวกับขอบข่ายของธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ว่ามีอะไรบ้าง และการขึ้นทะเบียนหรือการแจ้งการให้บริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ต้องแจ้งที่ใครหรือหน่วยงานใด ทั้งนี้ หากมีหน่วยงานอื่นๆ เช่น คปภ. ที่มีข้อกำหนดในเรื่องการขึ้นทะเบียนแล้ว จำเป็นต้องไปขึ้นทะเบียนที่หน่วยงานรัฐอื่นอีกหรือไม่</p>	<p>กระทรวงฯ โดย สฟธอ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ขอบข่ายของธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่จะมีการกำกับดูแลตามมาตรา ๓๒ ของกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้น ขึ้นอยู่กับเหตุผลความจำเป็นเพื่อรักษาความมั่นคงทางการเงินและการพาณิชย์ หรือเพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและยอมรับในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือเพื่อป้องกันความเสียหายต่อสาธารณชน ซึ่งในปัจจุบัน คณะกรรมการได้กำหนดให้ธุรกิจบริการเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๑) และธุรกิจการให้บริการออกใบรับรองเพื่อสนับสนุนลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (อยู่ระหว่างกระบวนการจัดทำร่างพระราชกฤษฎีกา) เป็นธุรกิจบริการที่จำเป็นต้องกำกับดูแล แต่ทั้งนี้ ในอนาคตอาจมีการกำหนดให้ธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ใดๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต หรือมีผลกระทบอย่างสำคัญ เป็นธุรกิจบริการที่ต้องมีการกำกับดูแลเพิ่มเติมได้ แต่จะต้องมีเหตุผลและความจำเป็นตามที่มาตรา ๓๒ ของกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดไว้ ซึ่งต้องไม่ซ้ำซ้อนกับขอบเขตการกำกับดูแลโดยหน่วยงานอื่นตามกฎหมายฉบับอื่นๆ รวมทั้งต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตาม</p>

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
		<p>ความเหมาะสม เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาประกอบการพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไปในส่วนหน่วยงานที่จะทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลนั้นจะมีการกำหนดในพระราชกฤษฎีกาที่จะมีการตราขึ้นตามความเหมาะสมกับรูปแบบหรือประเภทของธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นๆ เช่นพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลธุรกิจบริการเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งหากไม่มีการกำหนดให้หน่วยงานของรัฐแห่งใดเป็นผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลแล้ว ร่างมาตรา ๓๒ ซึ่งแก้ไขโดยร่างมาตรา ๑๒ ของพระราชบัญญัติฯ ได้กำหนดให้สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามกฎหมายว่าด้วยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทำหน้าที่ดังกล่าว</p>
	<p>สมาคมผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไทย</p> <p>ปัจจุบันมีธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมออนไลน์อีกหลายประเภทที่ควรมีการกำกับดูแล เช่น ธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับ Digital Marketing ที่เป็นช่องทางหรือ Platform ที่ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงข้อมูลหรือสื่อโฆษณาต่างๆ ในการซื้อขายผ่าน e-commerce ซึ่งควรต้องมีการจดทะเบียนก่อนที่จะประกอบธุรกิจในประเทศไทย และอาจอาศัยกลไกของกฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในการกำกับดูแลธุรกิจบริการดังกล่าวได้ ดังนั้น หลักเกณฑ์ตามมาตรา 32 จึงควรเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมเหตุผลความจำเป็นในการกำกับดูแลธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมออนไลน์ในเรื่องอื่นๆ ที่มีความสำคัญต่อธุรกิจ e-commerce ของไทย ด้วย</p>	<p>กระทรวงฯ โดย สฟธอ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเห็นควรรับข้อเสนอแนะดังกล่าวไปประกอบการดำเนินงานในทางปฏิบัติต่อไป</p>

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
	<p>คณะกรรมการอำนวยการด้านกฎหมาย ภายใต้คณะกรรมการร่วมภาคเอกชน ๓ สถาบัน (กกร.)</p> <p>ขั้นตอนการจดทะเบียนการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยหลักแล้วร่างพระราชบัญญัติฯ นี้บัญญัติขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการประกอบธุรกิจ ในเชิงพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น การกำหนดหลักการ และขั้นตอนต่างๆ จึงควรเอื้อต่อผู้ประกอบการในการปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ ในเชิงพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบันซึ่งได้กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องจดทะเบียน หรือขอใบอนุญาตในแต่ละกฎหมาย แยกต่างหากจากกัน นั้น เป็นการสร้างภาระต่อการประกอบธุรกิจเกินสมควร ดังนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กกร. จึงใคร่ขอให้ทบทวนระบบการจดทะเบียน จดทะเบียน และขอใบอนุญาต ให้สามารถใช้ร่วมกันได้ เช่น เมื่อได้จดทะเบียน ทะเบียน หรือขอใบอนุญาตตามร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้แล้ว ก็ไม่ต้องจดทะเบียน หรือขอใบอนุญาตตามกฎหมาย ในลักษณะเดียวกันอีก นอกจากนี้ในกรณีของการจดทะเบียนตาม มาตรา ๓๓ ของร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ได้มีการกำหนดเงื่อนไขหรืออำนาจในบางประการ ที่เป็นผลทำให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจรายนั้นต้องเลิกกิจการได้ ซึ่งมีระดับความเข้มงวดไม่แตกต่างกับระบบการจดทะเบียนจึงอาจเป็นการสร้างภาระให้กับการประกอบธุรกิจเกินสมควร</p>	<p>กระทรวงฯ โดย สพธอ. ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ในการกำกับดูแลธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้น จะต้องมีเหตุผล และความจำเป็นตามที่มาตรา ๓๒ ของกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดไว้ กล่าวคือ เป็นกรณีจำเป็นเพื่อรักษาความมั่นคงทางการเงินและการพาณิชย์ หรือเพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและยอมรับในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือเพื่อป้องกันความเสียหายต่อสาธารณชน ซึ่งจะต้องไม่ซ้ำซ้อนกับขอบเขตการกำกับดูแลโดยหน่วยงานอื่น ตามกฎหมายฉบับอื่นๆ</p> <p>สำหรับการกำกับดูแลธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ประเภทแจ้งให้ทราบ และประเภทขึ้นทะเบียนนั้น มีระดับการกำกับดูแลที่แตกต่างกัน ทั้งในขั้นตอนการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่ กล่าวคือ หากเป็นธุรกิจบริการประเภทแจ้งให้ทราบเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งจากผู้ประกอบธุรกิจแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจก็สามารถให้บริการได้เลย ในขณะที่หากเป็นธุรกิจบริการประเภทขึ้นทะเบียนจะต้องมีการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องเสียก่อน นอกจากนี้ ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และตามประกาศที่คณะกรรมการกำหนด หากเป็นธุรกิจบริการประเภทแจ้งให้ทราบจะ ไม่มีการสั่งปรับผู้ประกอบธุรกิจนั้น แต่หากเป็นธุรกิจบริการประเภทขึ้นทะเบียน ให้คณะกรรมการพิจารณามีคำสั่งปรับผู้นั้นไม่เกินหนึ่งล้านบาท ดังนั้น ระดับความเข้มงวดในการกำกับดูแลธุรกิจบริการประเภทแจ้งให้ทราบและประเภทขึ้นทะเบียนจึงมีความแตกต่างกัน จึงเห็นควรให้คงหลักการตามร่างมาตรา ๓๓ ที่มีการแก้ไขโดยร่างมาตรา ๑๒ ของร่างพระราชบัญญัติฯ เช่นเดิม เพื่อรองรับรูปแบบ</p>

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
		ธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความหลากหลาย ซึ่งอาจใช้เพียงแค่อัลกอริทึมการกำกับดูแลในระดับแจ้งให้ทราบเท่านั้น
หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการแจ้งให้ทราบ ขอขึ้นทะเบียน หรือขอรับใบอนุญาต	<p>สมาคมประกันชีวิตไทย</p> <p>ร่างมาตรา ๓๓/๑ วรรคสี่ เห็นควรตั้งข้อสังเกตว่า หากสิทธิในการประกอบธุรกิจของผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนตามวรรคสามเป็นอันระงับและให้ถือว่าคำขอขึ้นทะเบียนนั้นตกไป หรือให้มีคำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของผู้ประกอบธุรกิจนั้น ผู้ประกอบธุรกิจจะสามารถขอขึ้นทะเบียนใหม่หรืออุทธรณ์คำสั่งได้หรือไม่ และคำสั่งดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจที่ได้ดำเนินไปก่อนการขึ้นทะเบียนหรือไม่ โดยหากคำสั่งดังกล่าวไม่กระทบต่อการประกอบธุรกิจที่ได้ดำเนินไปก่อนการขึ้นทะเบียนแล้ว เห็นว่าควรมีการระบุผลกระทบให้ชัดเจนยิ่งขึ้น</p>	<p>กระทรวงฯ โดย สพธอ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ในกรณีที่คณะกรรมการได้มีคำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจสามารถอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวได้ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจถูกคำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนจะสามารถขอขึ้นทะเบียนใหม่ได้หรือไม่นั้น จะมีการกำหนดไว้ในส่วนคุณสมบัติของผู้ประกอบธุรกิจตามพระราชกฤษฎีกาที่จะมีการตราออกมาในอนาคต ซึ่งโดยหลักการจะไม่มีผลเป็นการห้ามขาด แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความรุนแรงของเหตุที่ทำให้มีการเพิกถอนการขึ้นทะเบียน ซึ่งต้องมีการพิจารณาเป็นรายกรณีๆ ไป ตามความเหมาะสมกับธุรกิจบริการประเภทนั้นๆ</p> <p>นอกจากนี้ การดำเนินการใดๆ ก่อนที่จะมีคำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของคณะกรรมการ จะไม่ได้รับผลกระทบ เนื่องจากคำสั่งเพิกถอนจะมีผลในวันที่คณะกรรมการได้มีคำสั่ง ซึ่งเป็นหลักการทั่วไปของการมีผลของคำสั่งทางปกครองที่จะไม่มีผลย้อนหลังไปกระทบต่อการดำเนินการที่ทำไว้แล้วก่อนมีคำสั่ง อันเป็นไปตามมาตรา ๔๒ ของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ที่กำหนดว่าคำสั่งทางปกครองให้มีผลใช้ยื่นต่อบุคคลตั้งแต่ที่ผู้นั้นได้รับแจ้งเป็นต้นไป แต่ร่างพระราชบัญญัติฯ ได้กำหนดให้มีกระบวนการในการชดเชยหรือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการประกอบธุรกิจภายหลังจากที่มีการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนนั้นด้วย</p> <p>ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงเห็นควรให้คงหลักการตามร่างมาตรา ๓๓/๑ วรรคสี่ ที่มีการเพิ่มเติมโดยร่างมาตรา ๑๓ ของร่างพระราชบัญญัติฯ เช่นเดิม</p>

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
บทกำหนดโทษ		
อัตราโทษ	<p>สมาคมประกันชีวิตไทย</p> <p>ร่างมาตรา ๓๓/๑ วรรคหก ที่กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณามีคำสั่งปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาทนั้น เห็นว่า ควรพิจารณาอัตราโทษสูงสุดให้อยู่ในอัตราต่ำกว่าที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากหากเปรียบเทียบการกำหนดอัตราโทษปรับของหน่วยงานอื่นๆ ที่ดูแลหรือเกี่ยวข้อง จะพบว่าอัตราโทษปรับที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัติฯ จะกำหนดไว้สูงกว่ามาก</p>	<p>กระทรวงฯ โดย สฟธอ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าอัตราโทษปรับดังกล่าวเป็นอัตราโทษที่อิงตามอัตราโทษปรับทางปกครองที่ใช้บังคับในปัจจุบัน ตามมาตรา ๓๓ วรรคสี่ ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณามีคำสั่งลงโทษทางปกครองไม่เกินหนึ่งล้านบาท นอกจากนี้ อัตราโทษปรับตามร่างมาตรา ๓๓/๑ วรรคหก ดังกล่าว ไม่มีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำ แต่มีเพียงอัตราโทษขั้นสูงเท่านั้น ดังนั้นคณะกรรมการจึงอาจพิจารณามีคำสั่งลงโทษปรับในจำนวนที่ต่ำได้ตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งพฤติกรรมที่กระทำผิด จึงเห็นควรให้คงหลักการตามร่างมาตรา ๓๓/๑ วรรคหก ที่มีการเพิ่มเติมโดยร่างมาตรา ๑๓ ของร่างพระราชบัญญัติฯ เช่นเดิม</p>
	<p>สมาคมประกันชีวิตไทย</p> <p>ร่างมาตรา ๓๔ วรรคสาม ที่กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณามีคำสั่งปรับไม่เกินสองล้านบาทนั้น เห็นว่า ควรพิจารณาอัตราโทษสูงสุดให้อยู่ในอัตราต่ำกว่าที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากหากเปรียบเทียบการกำหนดอัตราโทษปรับของหน่วยงานอื่นๆ ที่ดูแลหรือเกี่ยวข้อง จะพบว่าอัตราโทษปรับที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัติฯ จะกำหนดไว้สูงกว่ามาก</p>	<p>กระทรวงฯ โดย สฟธอ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าอัตราโทษปรับดังกล่าวเป็นอัตราโทษที่อิงตามอัตราโทษปรับทางปกครองที่ใช้บังคับในปัจจุบัน ตามมาตรา ๓๔ วรรคสี่ ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณามีคำสั่งลงโทษทางปกครองไม่เกินสองล้านบาท นอกจากนี้ อัตราโทษปรับตามร่างมาตรา ๓๔ วรรคสาม ดังกล่าว ไม่มีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำ แต่มีเพียงอัตราโทษขั้นสูงเท่านั้น ดังนั้นคณะกรรมการจึงอาจพิจารณามีคำสั่งลงโทษปรับในจำนวนที่ต่ำได้ตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งพฤติกรรมที่กระทำผิด จึงเห็นควรให้คงหลักการตามร่างมาตรา ๓๔ วรรคสาม ที่มีการแก้ไขโดยร่างมาตรา ๑๔ ของร่างพระราชบัญญัติฯ เช่นเดิม</p>
มาตรการ/ กลไก หรือข้อกำหนดอื่นที่เกี่ยวข้อง		
มาตรการทางด้าน ก ำ ษ ี ก ั บ ร ุ ร ก ิ จ e-Commerce	<p>ผู้เข้าร่วมสัมมนา เห็นควรให้มีการพิจารณาเรื่องนี้อย่างละเอียดเพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสม เป็นธรรมชาติ ระหว่างผู้ประกอบการไทยและต่างประเทศ เพื่อไม่ให้เป็นการกีดกัน</p>	<p>กระทรวงฯ ได้รับความเห็น/ข้อเสนอแนะดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ</p>

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
	<p>ผู้ประกอบการกลุ่มใดเท่านั้น สมาคมผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไทย</p> <p>(๑) ในการส่งเสริมธุรกิจ e-commerce ของไทยภายใต้แผนหรือนโยบายของภาครัฐควรมีการจัดวางโครงสร้างการจัดเก็บภาษีธุรกิจ e-commerce แต่ละประเภทให้มีความชัดเจน ครอบคลุมธุรกิจที่เกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น ธุรกิจด้าน e-payment หรือ ธุรกิจด้าน Online Advertising เป็นต้น ตลอดจนครอบคลุมผู้ประกอบการของไทยและต่างประเทศอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ผ่านการรับฟังความเห็นร่วมกันจากทุกฝ่าย รวมทั้งต้องคำนึงถึงมาตรการทางภาษีที่สามารถสร้างแรงจูงใจ และ ส่งเสริมให้ ธุรกิจ e-commerce ของประเทศไทยเติบโตต่อไปได้</p> <p>(๒) ปัจจุบันมีธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมออนไลน์อีกหลายประเภทที่ควรมีการกำกับดูแล เช่น ธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับ Digital Marketing ที่เป็นช่องทางหรือ Platform ที่ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงข้อมูลหรือสื่อโฆษณาต่างๆ ในการซื้อขายผ่าน e-commerce ซึ่งควรต้องมีการจดทะเบียนก่อนที่จะประกอบธุรกิจในประเทศไทย และ อาจอาศัยกลไกของกฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในการกำกับดูแลธุรกิจบริการดังกล่าวได้ ดังนั้น หลักเกณฑ์ตามมาตรา 32 จึงควรเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมเหตุผลความจำเป็นในการกำกับดูแลธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมออนไลน์ในเรื่องอื่นๆ ที่มีความสำคัญต่อธุรกิจ e-commerce ของไทย ด้วย</p>	

ทั้งนี้ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ได้พิจารณาความคิดเห็นต่าง ๆ โดยเห็นควรให้มีการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติฯ ในประเด็นสำคัญ ดังนี้

(๑) เพิ่มเติมให้สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามร่างพระราชบัญญัติสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. .... ทำหน้าที่คุ้มครองและดูแลผู้บริโภคทางออนไลน์ ในการจัดการเรื่องร้องเรียนอันเนื่องมาจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์หรือพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากการดูแลผู้บริโภคที่ประสบปัญหาจากการซื้อขายสินค้าหรือบริการทางออนไลน์มีความซับซ้อนในการดำเนินการทางปฏิบัติ และจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิคในการดำเนินการ โดยที่ผ่านมาได้มีการจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนปัญหาออนไลน์ ๑๒๑๒ เพื่อดูแลผู้บริโภคในเบื้องต้นแล้ว

(๒) เพิ่มเติมบทบัญญัติตามร่างมาตรา ๓๑/๑ รองรับการพิสูจน์ตัวตนและยืนยันตัวตนทางดิจิทัล เพื่อให้มีผลทางกฎหมายเมื่อได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด เนื่องจากการพิสูจน์ตัวตนและยืนยันตัวตนทางดิจิทัลเป็นส่วนหนึ่งของกลไกที่มีความเชื่อมโยงกับการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นหลักการที่มีอยู่แล้ว

(๓) เพิ่มเติมขอบเขตการกำกับดูแลธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ตามร่างมาตรา ๓๒ เพื่อให้ครอบคลุมธุรกิจบริการประเภทต่าง ๆ ที่มีการประกอบธุรกิจโดยใช้ประโยชน์จากอิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เป็นช่องทางในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์หรือพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งจำเป็นต่อการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ หรือเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค หรือเพื่อคุ้มครองศีลธรรมอันดีและการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และในส่วนรูปแบบการกำกับดูแลนอกจากการกำหนดให้แจ้งให้ทราบ การขึ้นทะเบียน หรือการขอรับใบอนุญาตแล้ว ได้รองรับการกำกับดูแลในรูปแบบการได้รับใบรับรอง เพื่อให้การกำกับดูแลมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ในกรณีที่ธุรกิจบริการได้ดำเนินการตามมาตรฐานหรือมาตรการที่กำหนด

(๔) เพิ่มเติมบทบัญญัติตามร่างมาตรา ๓๒/๑ และมาตรา ๓๒/๒ เพื่อรองรับการกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และประกอบธุรกิจโดยใช้ประโยชน์จากอิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เป็นช่องทางในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีการจดแจ้งขอใบรับรองการประกอบธุรกิจต่อคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่คณะกรรมการประกาศกำหนด หรือมีสำนักงานสาขา หรือมีสำนักงานตัวแทนในประเทศไทย หรือตั้งสถานประกอบการขึ้นในประเทศไทย หรือได้จดแจ้งขอใบรับรองการประกอบธุรกิจจากหน่วยงานที่กำกับดูแลตามกฎหมายอื่นหรือตามมาตรา ๓๒ เว้นแต่จะได้รับการยกเว้นจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ รวมทั้งกำหนดกลไกการดำเนินการในกรณีที่มีการฝ่าฝืน อันจะมีส่วนช่วยในการทราบตัวตนของผู้ประกอบธุรกิจ อีกทั้งช่วยในการจัดวางโครงสร้างการจัดเก็บภาษีธุรกิจที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมระหว่างผู้ประกอบการไทยและต่างประเทศ ซึ่งกรมสรรพากรและกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศเห็นด้วยกับการปรับปรุงแก้ไขดังกล่าว

(๕) กำหนดให้สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามร่างพระราชบัญญัติสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. .... ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานพัฒนาและส่งเสริมธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ ซึ่งครอบคลุมการพัฒนาเทคโนโลยี มาตรฐาน มาตรการด้านความมั่นคงปลอดภัย รวมทั้งกลไกที่จำเป็นอื่นใด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของไทยต่อไป

(๖) ปรับปรุงร่างมาตรา ๓๔/๒ (๓) ในประเด็นการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าตรวจสอบสถานที่และยึดหรืออายัดหลักฐาน โดยกำหนดเพิ่มเติมให้ต้องได้รับอนุญาตจากศาล และร่างมาตรา ๓๗ ในประเด็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในการเสนอแนะต่อคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีในการจัดให้มีหรือปรับปรุงกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยได้ปรับปรุงให้เป็นการเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแทนการเสนอต่อคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรี โดยเพิ่มเติมเป็น (๕/๑)

๔.๕ ภายหลังจากปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติฯ ตามผลการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฯ ที่มีการปรับปรุงแก้ไขรวมจำนวน ๒ ครั้ง ได้แก่

(๑) การเชิญหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติฯ ด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่มีการปรับปรุงตามผลการรับฟังความคิดเห็น เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑

(๒) การจัดเสวนาในหัวข้อ “กฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์สำคัญกับเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างไร พร้อมเปิดรับฟังความคิดเห็น” เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เพื่อรับฟังความเห็นร่างพระราชบัญญัติฯ ด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. .... ที่มีการปรับปรุงตามผลการรับฟังความคิดเห็น เป็นการเพิ่มเติม โดยมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนร่วมให้ความเห็นและสอบถามหลักการที่มีการปรับปรุงแก้ไข

ทั้งนี้ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามตารางสรุปความเห็น/ข้อเสนอแนะ

ดังนี้

ประเด็น	ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
ขอ ข เ ท ก ร ก ำ ก ับ ดุ แ ล ฐ ร ก ิจ บ ริ ก าร ก ี ย วั ก ับ ฐ ร ก ร ร ม ท ำ ง อิ ล ี ก ท ร อ น ิก ส์	(๑) เจตนารมณ์ในการเพิ่มเติมคำว่า “ประกอบธุรกิจโดยใช้ประโยชน์จากอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เพื่อให้เป็นช่องทางในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์” ในร่างมาตรา ๓๒ ครอบคลุมกรณีใดบ้าง และแตกต่างจาก “ธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์” อย่างไร เนื่องจากใช้คำค่อนข้างกว้างและยังขาดความชัดเจนว่าครอบคลุมเรื่องใดบ้าง ได้มีการชี้แจงว่า ธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นบริการเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือหรือสนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ในขณะที่การประกอบธุรกิจโดยใช้ประโยชน์	กระทรวงฯ ได้รับความเห็น/ข้อเสนอแนะดังกล่าวมาประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติฯ ในชั้นสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป

	<p>จากอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เน้นที่ธุรกิจบริการที่ใช้ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์เป็นช่องทางในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งการกำกับจะทำเมื่อมีการตราพระราชกฤษฎีกาออกมาใช้บังคับซึ่งจะมีการกำหนดขอบเขตของธุรกิจที่จะถูกกำกับดูแลให้ชัดเจนขึ้น</p>	
	<p>(๒) ในการจัดแจ้งใบรับรอง ควรกำหนดไม่ให้ซ้ำซ้อนกับการจัดแจ้ง จดทะเบียน ตามกฎหมายอื่น</p> <p>ได้มีการชี้แจงว่าการกำหนดให้จัดแจ้งตามกฎหมายนี้จะดำเนินการเฉพาะเมื่อไม่มีกฎหมายอื่นกำหนดไว้เท่านั้น เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคในการประกอบธุรกิจ ประกอบกับเจตนารมณ์ของการกำหนดเพื่อให้ทราบตัวตนของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งเป็นการปรับปรุงตามที่ได้หารือร่วมกันกับกรมสรรพากร อันจะช่วยในการกำหนดมาตรการทางภาษีเพื่อสร้างความเท่าเทียมและเป็นธรรมซึ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดขอบเขตที่ครอบคลุม โดยได้มีการหารือร่วมกับกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศเพื่อไม่ให้ขัดหรือแย้งกับข้อตกลงระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี ดังนั้น จึงมีการเสนอความคิดเห็นว่าควรแยกหลักการในส่วนการจัดแจ้งใบรับรอง หรือการมีสำนักงานสาขาหรือสถานประกอบการในประเทศไทยเป็นอีกมาตราหนึ่ง เนื่องจากเป็นคนละหลักการกับมาตรา ๓๒ และควรกำหนดให้ชัดเจนถึงความแตกต่างระหว่างใบรับรองที่กำหนด</p>	<p>กระทรวงฯ ได้รับความเห็น/ข้อเสนอแนะดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ ในชั้นสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป</p>
	<p>(๓) ในการกำหนดให้มีการจัดแจ้งใบรับรองนั้น หากไม่มีการดำเนินการตามที่กำหนดจะมีมาตรการในการดำเนินการอย่างไร เนื่องจากหากไม่มีมาตรการหรือโทษกำหนดไว้ ก็จะไม่มีการปฏิบัติตาม</p> <p>ได้มีการชี้แจงว่า จะมีการกำหนดในร่างกฎหมายเพื่อกำหนดกลไกและขั้นตอนในการดำเนินการ หากพบว่าผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติไม่ครบถ้วน เช่น การแจ้งให้แก่</p>	<p>กระทรวงฯ ได้รับความเห็น/ข้อเสนอแนะดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ ในชั้นสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป</p>

	<p>การสั่งให้หยุดการให้บริการ หรือเพิกถอนจากสารบบการรับแจ้ง เป็นต้น</p>	
	<p>(๔) เหตุใดจึงมีการตัดหลักการในส่วนการรับฟังความเห็นก่อนการตราพระราชกฤษฎีกาตาม มาตรา ๓๒ ออก</p> <p>ได้มีการชี้แจงว่า การรับฟังความเห็นก่อนการตราเป็นกฎหมายเป็นกรณีที่ต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับร่างกฎหมายที่จะออกตาม มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จะกำหนดให้มีการรับฟังความเห็นในการจัดทำกฎหมายลำดับรองด้วยอีกทาง</p>	<p>กระทรวงฯ ได้รับความเห็น/ข้อเสนอแนะดังกล่าวมาประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติฯ ในชั้นสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป</p>
	<p>(๕) ความแตกต่างของการจัดแจ้งขอใบรับรองการประกอบธุรกิจตามร่างมาตรา ๓๒/๑ มีความซ้ำซ้อนกับการจดทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าหรือไม่</p> <p>ได้มีการชี้แจงว่า ในกรณีที่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการรับแจ้งขอใบรับรองตามกฎหมายอื่นแล้ว ไม่ต้องแจ้งตามกฎหมายนี้อีก โดยกฎหมายได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ชัดเจน</p>	
	<p>(๖) ขอบเขตการใช้บังคับของร่างมาตรา ๓๒/๑ ครอบคลุมถึงบริษัทไทย แต่ไปทำธุรกิจในต่างประเทศหรือไม่ และครอบคลุมถึงธุรกิจในต่างประเทศ ที่ให้บริหารในประเทศไทยหรือไม่</p> <p>ได้มีการชี้แจงว่า หลักการที่ปรับปรุงดังกล่าวมุ่งเน้น ที่การประกอบธุรกิจในประเทศไทย</p>	
	<p>(๗) ในกรณีที่ไม่มี การดำเนินการตาม มาตรา ๓๒/๑ จะมีกลไกหรือการลงโทษอย่างไรหรือไม่</p> <p>ได้มีการชี้แจงว่า ในร่างกฎหมายได้มีการกำหนด กลไกและขั้นตอนในการดำเนินการหากพบว่า ผู้ประกอบธุรกิจบริการไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติไม่ครบถ้วน เช่น การแจ้งให้แก้ไข การสั่งให้หยุดการให้บริการ หรือเพิกถอนจากสารบบ</p>	

	การรับแจ้ง เป็นต้น	
การพิสูจน์และยืนยันตัวตน	<p>ปัจจุบันมีร่างพระราชบัญญัติหลายฉบับที่กำหนดเรื่องการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล เช่น ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์(ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการประกอบธุรกิจด้วยเทคโนโลยีทางการเงิน พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล พ.ศ. ... และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. .... จะทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกันหรือไม่ และจะทำให้มาตรฐานทางเทคโนโลยีของร่างกฎหมายแต่ละฉบับแตกต่างกันหรือไม่</p> <p>ได้มีการชี้แจงว่ากฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จะเป็นกฎหมายกลางที่เป็นหลักที่กำหนดหลักการโดยรวม แต่ร่างพระราชบัญญัติอื่นๆ จะกำหนดรายละเอียดเป็นการเฉพาะแต่ละเรื่อง ซึ่งควรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ อาจมีการกำหนดให้ชัดเจนว่าถ้ามีกรณีกฎหมายอื่นกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้วก็ให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น รวมทั้งควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไข รวมทั้งกลไกในการกำกับดูแลให้ชัดเจนในร่างกฎหมาย รวมทั้งแนวทางการกำหนดบทลงโทษกรณีที่มีการฝ่าฝืน เพื่อให้กลไกมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น</p>	กระทรวงฯ ได้รับความเห็น/ข้อเสนอแนะดังกล่าวมาประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติฯ ในชั้นสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป
อื่นๆ	เห็นควรให้มีการเพิ่มเติมหลักการตาม UNCITRAL Model Law on Electronic Transferable Records เพื่อรองรับ ธุรกรรมเปลี่ยนมือทางอิเล็กทรอนิกส์	การเพิ่มเติมหลักการส่วนนี้จะมีการพิจารณาในภายหลัง เนื่องจากเป็นหลักการใหม่

๔.๖ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้ส่งร่างพระราชบัญญัติฯ ที่มีการปรับปรุงแก้ไขต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อตรวจพิจารณาคู่ขนานไปกับการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้จัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ ทั้งสองฉบับดังกล่าวรวม ๒ ครั้ง โดยได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมชี้แจงและให้ความเห็น ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เห็นว่า หลักการการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล ได้มีการร่างพระราชบัญญัติการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล พ.ศ. .... ซึ่งมีหลักการ

เช่นเดียวกับประเด็นที่ได้เพิ่มเติมขึ้น ทั้งยังมีรายละเอียดในการกำกับดูแลผู้ให้บริการระบบพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลและการกำกับดูแลโครงข่ายระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลไว้แล้ว ส่วนหลักการเรื่องการขอรับใบรับรองการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือการกำหนดให้มีสำนักงานสาขา สำนักงานตัวแทน หรือสถานประกอบการในประเทศไทย เป็นหลักการที่เพิ่มขึ้นสำหรับเป็นกลไกเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่อยู่ในประเทศไทย จึงจำเป็นต้องพิจารณาให้รอบคอบ ถึงผลการบังคับใช้เรื่องดังกล่าวและผลกระทบต่อความตกลงทางการค้าระหว่างประเทศที่ประเทศไทย มีพันธกรณีที่ต้องดำเนินการความตกลงนั้น ซึ่งผู้แทนหน่วยงานที่เข้าร่วมชี้แจงเห็นพ้องด้วยกับ ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) จึงไม่มีการเพิ่มหลักการทั้งสองเรื่องในชั้นนี้ รวมทั้ง การแก้ไขชื่อสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงาน พัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และเห็นตรงกันว่าให้นำเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสำนักงานพัฒนาธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. .... ฉบับที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้วเสร็จตาม เรื่องเสร็จที่ ๑๒๑๖/๒๕๕๘, ๑๒๑๗/๒๕๕๘, ๗๖๓-๗๖๔/๒๕๖๐ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๕. การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

กระทรวงฯ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้นำความคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ จากการรับฟังความคิดเห็นทั้งหมดมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่าง พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ให้มีความถูกต้อง เหมาะสม ชัดเจน ก่อนเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาตามขั้นตอนต่อไป